

L a n d s k a p s n ä m n d e n s framställ-
ning till Ålands landsting med förslag till land-
skapslag om kommunala barnmorskor i landskapet Å-
land.

N:o 2/1938.
På grund av stadgandet i § 10 mom. 1 av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, var lagen den 6 februari 1920 om anställande av barnmorskor i landskommunerna och om deras avlöning gällande i landskapet, intill dess landskapet gjorde bruk av sin lagstiftningsrätt på detta område, som enligt § 9 mom. 9 självstyrelselagen i huvudsak hör till landskapets kompetens. Denna rätt gjordes även gällande, då landstinget antog rikets lag för den 31 december 1924, angående ändring av sagda lag om barnmorskor, genom landskapslagen, utfärdad den 15 maj 1926, med däri gjorda förbehåll.

Emellertid har i riket emanerat en ny lag om kommunala barnmorskor den 18 juni 1937, dessmedelst ovannämnda rikslagar upphävdes, räknat från den 1 januari innevarande år. Och i stöd av denna lag har sedermera även utfärdats förordningen angående kommunala barnmorskor, given den 22 december 1937, vilken förordning jämväl trädde i kraft från nämnda 1 januari. Syftet med nämnda lag har varit att i gällande lagstiftning om kommunala barnmorskor vidtaga vissa, av förhållandena och den på området försiggångna utvecklingen påkallade rättelser och att därjämte utsträcka ifrågavarande lagstiftning till att omfatta jämväl stadskommunerna.

De genom nästnämnda lag vidtagna ändringarna skola här i korthet

beröras i den mån de hava betydelse för landskapet.

På grund av den ökning i arbetsbördan moderskapsrådgivningen med, för och emedan de från förlossningsarvoden befriades antal kommer att avsevärt stiga, har barnmorskelönen ökats till 12.000 från tidigare 8.000 mark.. Och i avseende å denna lön har statsbidraget till kommunerna höjts till 10.000 från 5.000 mark för varje enligt lagen anställd barnmorska. Övriga ändringar, som vidtagits i den nya lagen beröra t.ex. barnmorskas ålderstillägg och pensionsförmåner, i sistnämnt hänseende även beviljande av pension åt barnmorska, som lider av tuberkulos i smittosamt skede, samt föreskrifter om reglemente och hennes anställningsvillkor.

Förenämnda rikets lag och förordning innehålla sådana stadganden, som måste anses helt och hållet höra till landskapets kompetens. Emedan de föreskrifter, som i nämnda riksförfattningar äro fastställda, i största huvudsak lämpa sig jämväl för barnmorskeväsendet i landskapet och kommunernas barnmorskor härigenom komme i en vida bättre ekonomisk ställning än tidigare, anser landskapsnämnden, att landskapslag bör stiftas i ämnet i överensstämmelse med rikets lag och förordning synnerligast som de landskapet på grund härav åliggande förhöjda utgifterna redan äro observerade i landskapets utgiftsstat för innevarande år, uti vilken under fjärde huvudtiteln IV:2 är upptaget ett förslagsanslag om 135.000 mark såsom bidrag till avlöandet av barnmorskor mot ett dylikt för år 1937 om 90.000 mark. Likväl håller landskapsnämnden före, att den i § 2 mom. 2 i rikslagen införda bestämmelsen

om anställandet av flere barnmorskor än i § 2 mom. 1 är föreskrivet, till följd av landskapets ringa invånarantal och trafik- eller bösättningsförhållanden, icke behöver intagas i landskapslagen.

På grund av vad här ovan framhållits får landskapsnämnden förelägga Landstinget till antagande ett sålydande lagförslag:

"L a n d s k a p s l a g

om kommunala barnmorskor i landskapet Åland.

§ 1.

Mariehamn och varje landskommun i landskapet Åland bör i sin tjänst hava examinerade barnmorskor i enlighet med vad i denna landskapslag stadgas.

§ 2.

I landskommun, vars invånarantal enligt mantalslängden icke överstiger femtusen, skall finnas minst en barnmorska; dock må sådana mindre, till varandra gränsande kommuner, vilkas sammanlagda invånarantal ej överstiger femtusen, liksom även större kommuner, där delar av kommunerna så omedelbart ansluta sig till varandra, att tillsättande av en gemensam barnmorska är lämpligt, vara berättigade att med landskapsnämndens bifall avlöna gemensam barnmorska.

Antalet barnmorskor, som skall avlönas i Mariehamn, fastställas av landskapsnämnden.

§ 3.

Från vad ovan är stadgat angående kommunernas skyldighet att avlöna barnmorskor kan landskapsnämnden på anhållan av vederbörande kom-

mun, tillsvidare, dock ej för längre tid än fem år i sänder, beviljas sådan lättnad, som i betraktande av förhållandena befinnes nödig samt utan risk för hälsovården kan medgivas.

Finnes i kommunen barnmorska, som står i enskild eller i sammanlutnings tjänst, och föreligger intet hinder för att hon allmänt anlitas såsom barnmorska i kommunen, skall sådan barnmorska inberäknas i antalet av kommunens barnmorskor samt anses innehava samma ställning vad tjänsteår och pension vidkommer som kommunalbarnmorska.

§ 4.

För kommunalbarnmorska skall uppgöras reglemente, i vilket, såvitt kommunen är berättigad att därom besluta, barnmorskans rättigheter och skyldigheter närmare bestämmas, och skall å reglementet, sedan provinsialläkaren eller distriktsläkaren i det distrikt, inom vilket kommunen är belägen, därom avgivit yttrande, utverkas landskapsnämndens fastställelse.

Reglemente skall innehålla:

- 1) bestämmelse angående eventuell indelning av kommunen i barnmorskedistrikt;
- 2) bestämmelser om huru barnmorska antages till befattnings eller från densamma entledigas, om eventuell ömsesidig uppsägnings- och uppsägningstid samt om barnmorska årligen tillkommande semester;
- 3) närmare bestämmelser angående barnmorskas avlöning och sättet för dess erläggande samt om barnmorskas bostadsort och bostad eller mot bostad svarande penningvederlag;

4) barnmorsketaxa, i vilken fastställles förlossningsarvodets storlek och skälig ersättning åt barnmorskan för av förlossningshjälpen föranledda direkta utgifter;

5) bestämmelse angående barnmorskas skyldighet att meddela vägledning i spädbarnsvård ävensom moderskapsrådgivning, som skall äga rum under läkares inseende och enligt hans anvisningar;

6) bestämmelser därom, huru den moderskapsrådgivning är anordnad, som skall äga rum under läkares inseende och enligt hans anvisningar;

7) bestämmelser om barnmorskas åligganden i fråga om moderskapsunderstöd; samt

8) bestämmelser om barnmorskas åligganden beträffande vaccinering.

§ 5.

Kommunalbarnmorska anställles såväl i Mariehamn som i landskommun av vederbörande kommunala myndighet, efter det befattningen trettio dagar varit lediganslagen och vederbörande provinsial- eller distriktsläkare avgivit utlåtande om sökandena.

Kommunalbarnmorska är, med iakttagande av i vederbörigen för kommunalbarnmorska stadfäst reglemente bestämd uppsägningstid, berättigad att avgå från sin befattning, samt, därest hon anskaffat godkänd vikarie, jämväl utan iakttagande av uppsägningstid. Uppsägning skall ske skriftligen hos hälsovårdsnämnden.

Vederbörande kommunala myndighet är likaså, med iakttagande av ovan nämnda uppsägningstid, berättigad att entlediga barnmorska från befattning, för så vitt provinsialläkaren eller vederbörande distriktsläkare

anser giltigt skäl härför föreligga.

Om barnmorskas anställande i eller avgång eller entledigande från befattning bör ofördröjligen anmälas hos provinsialläkaren eller distriktsläkaren och landskapsnämnden.

§ 6.

Barnmorska, som enligt denna landskapslag står i kommunens tjänst skall i grundlön erhålla minst tolv tusen mark i året och därjämte ordentlig bostad, omfattande minst ett rum, kök och förstuga jämte värme och lyse samt badstuga eller badrum eller mot dessa naturaförändringar svarande penningvederlag i enlighet med förhållandena på orten.

Kommunen bör även, såvida det utan att föranleda oskäligen kostnader är möjligt, till barnmorskas förfogande anskaffa telefon.

§ 7.

Barnmorska är berättigad till förlossningsarvode enligt den i § 4 omförmälda taxan, från vars erläggande medellösa och mindre bemedlade dock äro befriade. Tillika är hon för av förlossningshjälpen föranledda direkta kostnader berättigad till ersättning, beräknad enligt sagda taxa, samt till erhållande av fri skjuts till och från förrättningsstället, ävensom till kost under vistelsen därstädes. Sagda ersättning och skjutslega erlägges för obemedlad och mindre bemedlad av kommunen.

§ 8.

Kommunalbarnmorskas lön utbetalas månatligen ur kommunalkassan. Jämte ordinarie lön är barnmorska berättigad att månatligen erhålla

ersättning enligt taxa för direkta utgifter, föranledda av förlösningshjälp åt medellös och mindre bemedlad barnaföderska i kommunen samt, därest hon icke erhållit fri skjuts till förrättningsplatsen och därifrån tillbaka, ersättning för skjutsningskostnaderna.

§ 9.

Kommunalbarnmorskas bostad, som skall godkännas av provinsialläkaren eller vederbörande distriktsläkare, bör vara fredlig och hava tillgång till vatten, erforderlig mängd klabbad brännved, del i källare samt nödiga uthus, därest icke dessa på ett tidsenligare sätt anordnats i samband med bostaden.

§ 10.

Kommunen är berättigad att för varje enligt denna lag anställd barnmorska i årligt landskapsunderstöd erhålla tiotusen mark.

Uppstår för någon kommun på grund av dess geografiska läge eller ekonomiska ställning svårighet att avlöna barnmorska, kan sådan kommun bispringas med understöd utöver det i moment 1 nämnda beloppet.

§ 11.

Ur landskapsmedel utgående understöd för barnmorskas avlöning skal efter utgången av varje kalenderhalvår ofördröjligen rekvireras hos landskapsnämnden; och skall rekvisitionen åtföljas av utredning, som bestämmes av nämnden.

§ 12.

Barnmorska i kommunalbarnmorsketjänst beviljas av landskapsmedel ålderstillägg för fyraårsperioder åt gången med fyra för hundra av

grundlönen och fyra särskilda gånger. För erhållande av ålderstilllägg är kommunalbarnmorska berättigad att tillgodoräkna sig även den verksamhetstid, under vilken hon varit anställd som barnmorska i stats-, kommuns-, bolags-, sammanslutnings eller stats- eller landskapsbidrag åtnjutande enskild anstalts tjänst.

§ 13.

Barnmorska tillkommande ålderstilllägg ansökes skriftligen hos landskapsnämnden och beviljas av denna.

§ 14.

Kommunalbarnmorska är vid uppnådd sextio års ålder skyldig att avgå från sin befattning. Dock kan landskapsnämnden berättiga barnmorska att tjäna såsom kommunalbarnmorska ända till sextiofem års ålder.

Barnmorska, vilken oförvitligen tjänat såsom kommunalbarnmorska i trettio år, vare efter uppnådd sextio års ålder vid avgång från sin befattning berättigad att av landskapsmedel i årlig livstidspension erhålla sextio för hundra av grundlönen eller sjutusen tvåhundra mark. Såsom berättigande till pension äger kommunalbarnmorska att räkna sig till godo även den tid, vilken hon enligt § 12 får tillgodoräkna sig med avseende på ålderstilllägg.

Blir kommunalbarnmorska tidigare, än vad ovan sagts, varaktigt oförmögen till sin befattning, berättiga tio pensionsår till tio trettiondedelar av fullt pensionsbelopp och varje påföljande fullt pensionsår till ytterligare en trettiondedel därav intill dess fullt

pensionsbelopp uppnås. Lider hon av sjukdom, som innebär fara för ¹²²nyfött barn, och hon av denna anledning måste entledigas, kan landskapsnämnden, efter inhämtat utlåtande av provinsialläkaren eller vederbörande distriktsläkare, bevilja henne vårdbidrag för viss tid eller skälig pension oberoende av pensionsåren.

§ 15.

Barnmorska tillkommande pension ansökes skriftligen hos landskapsnämnden och beviljas av denna, med iakttagande i tillämpliga delar av vad om innehavares av landskapstjänst eller befattning rätt till pension är särskilt stadgat.

Gäller ansökningsen pension eller vårdbidrag, som skall beviljas i stöd av § 14 mom. 3 i denna landskapslag, skall ärendet underställas landskapsnämnden för avgörande.

§ 16.

I kommuns tjänst anställd barnmorska bör minst vart tionde år deltaga i de repetitionskurser i allmän förlossningslära, som för äldre barnmorskor anordnas, för vilket ändamål barnmorskorna skola erhålla understöd ur anslag, som därför upptages i landskapets utgiftsstat.

§ 17.

Landskapsnämnden skall tillse, att beträffande organisationen och handhavandet av kommunal barnmorskebefattning lag och fastställda reglementen iakttagas.

§ 18.

Provinsialläkare eller vederbörande distriktsläkare skall närmast

